

Een wilde kat in huis

Annemarie van Diepenbeek

Hoe is het om een wilde kat in huis te hebben? Pas toen ze in krantenfoto's hun weggelopen kat herkenden, beseften twee echtelieden uit Zuidoost Brabant dat hun verdwenen vreemde kostganger wel eens een échte wilde kat kon zijn. Dat zou veel van zijn buitensporige gedrag verklaren.

Op 1 maart 2004 werd aan de rand van de Herbertusbossen in Heeze (NB) een kat gevangen in een gaasval bij een kippenren achter de woning van de terreinbeheerder van Stichting Het Brabants Landschap. Aanleiding voor het plaatsen van de val was het feit dat er in korte tijd twee kippen waren doodgebeten en gedeeltelijk opgegeten. De eigenaar, de heer Mari de Bijl, had gedacht een stropende Amerikaanse nerts te zullen vangen en was verrast een heel ander dier aan te treffen. Hij vroeg mij te komen om zijn vermoedens van een wilde kat te verifiëren. De kat gedroeg zich uiterst schuw en blies flink van zich af. Besloten werd het dier door een plaatselijke dierenarts te laten verdoven om het biometrisch te onderzoeken, te fotograferen en een haarmonster voor DNA-analyse af te nemen. Het bleek een mannetje van ongeveer een jaar oud te zijn. Een mager dier, ondanks de twee kippenmaaltijden die het kort tevoren had gehad. Toen hij weer volledig bij zijn positieven was, kreeg hij zijn vrijheid terug.

Via Alterra werd het monster van de haren voor DNA-analyse opgestuurd naar een onderzoeksinstituut in Italië, dat beschikt over een goede referentiecollectie. Na 14 maanden kwam op 13 april 2005 de uitslag: inder-

daad een wilde kat. Deze waarneming, de eerste levendvangst van een wilde kat in Nederland, past in een korte reeks meldingen die het aannemelijk maakt dat de wilde kat de landsgrens nadert of reeds gepasseerd is (Canters e.a., 2006). Kort na de ontvangst van de uitslag kwam mij door toeval onderstaand verhaal ter ore.

Een Nederlandse man, met zijn vrouw op vakantie in de Franse Vogezen, vindt eind juli 2003 tijdens een wandeling in een bosgebied een luid schreeuwend katje van 10-12 dagen oud (de oogjes zijn nog maar net open). Het dier ligt circa 50 meter beneden het pad op een steenachtige berghelling (800-900 m) met gemengd bos.

De vinder zoekt in de omgeving naar andere jongen of het moederdier, maar vindt die niet. Hij denkt helemaal niet aan een wilde kat, maar ver-

De wilde kat in de vangkooi. Foto: Annemarie van Diepenbeek

De wilde kat op de onderzoekstafel. Goed zichtbaar is de smalle aalstreek tussen schouders en heupen.

Foto: Annemarie van Diepenbeek

moedt dat het een door mensen gedumpte huiskatje is. Naast het enorme stemvolume van het katje zijn de dikke poten en de fijne vacht opvallend. Het kan nog niet lopen. Als kattenliefhebbers besluit het echtpaar het diertje mee te nemen.

De eerste weken verloopt de voeding problematisch. Kittenmelk verdraagt hij maar slecht; hij krijgt diarree en vermagert. Desondanks groeit hij en bijt vaak van kwaadheid het speentje kapot als de melk niet snel genoeg uit het flesje komt. Maar uiteindelijk gaat het goed. Met vijf weken weet hij uit een van boven met flappen gesloten, halve meter hoge kartonnen slaapdoos te klimmen. Vanaf zes weken eet hij vast voedsel en toont een duidelijke voorkeur voor kattenbrokjes met 'wildsmaak'.

Terug in Nederland krijgt het dier de gebruikelijke vaccinaties voor huiskatten. Het valt op dat de kat, zo klein als hij is, zeer baldadig en ondernemend is. De knuffelbeesten die als speelobjecten worden aangeboden, bespringt hij als een tijger en vecht ermee. Alle benen worden besprongen, of daar nu een broekspijp omheen zit of niet. Wilde spelletjes en schijngevechten met de handen of benen van de pleegouders zijn favoriet. Aanvankelijk, als nestjong, gedraagt de kat zich nog afhankelijk jegens de residerende huiskat, maar vanaf vijf, zes weken gunt hij haar geen rust meer. Zo zeer zelfs, dat de huiskat een slaappleaats op zolder krijgt. Na enkele weken wordt deze kat doodgereden.

Als de Franse kat ongeveer drie maanden oud is, komt er een ongeveer even oude kat in huis, een vondeling uit een Nederlands bos. De dieren kun-

nen 24 uur per dag vrij naar buiten en binnen door een kattenluikje. Aanvankelijk accepteert de Franse kat deze (onderdanige) huiskat en spelen ze zelfs met elkaar, maar na twee maanden gaat hij zich in en rond het huis sterk dominant gedragen. Door dit intolerante gedrag krijgt de andere kat het zwaar te verduren.

Bij baas en bazin toont de Franse kat echter nog wel afhankelijk gedrag, vooral bij de vrouw des huizes; hij ligt graag op haar nek als ze in de stoel zit. Werden de benen van bezoekers aanvankelijk nog besprongen, vanaf de leeftijd van zes maanden houdt hij zich afzijdig van vreem-

den en trekt zich terug als ze aandacht aan hem besteden. Buiten klimt hij onmiddellijk in een boom als er mensen of honden naderen, en komt er pas uit als ze weer weg zijn.

Op de leeftijd van zes maanden begint hij zijn territorium binnenshuis met urine te markeren. Hij kan nog steeds door het kattenluikje vrijuit komen en gaan en geregeld komt hij een paar dagen niet thuis. De tijden dat hij wegblijft, worden steeds langer. Begin februari 2004 komt hij, wat versuft lijkend, terug na een afwezigheid van enkele

De wilde kat, hier 5-6 weken oud. Bij jonge dieren is de tekening contrastrijker dan bij volwassen dieren.

weken. Hij geeft de heer des huizes kopjes, strijkt langs zijn been en gaat dan weer weg. De man zegt: "Ik kreeg er direct een vreemd gevoel bij, alsof hij afscheid kwam nemen". Een maand later zien ze zijn foto in de krant en lezen dat het vermoedelijk een wilde kat is die op kippenrooftocht is geweest. Ze hebben er zelf geen moment aan gedacht dat het een echte wilde kat zou kunnen zijn die ze als verweesd kitten meegenomen hadden. Ter vermindering van eventuele juridische gevolgen en door een zekere schaamte tegenover de boswachter vanwege zijn gesneuvelde kippen, besluiten ze eerst de nevelen rond de kat te laten voor wat ze zijn.

Totdat ze met mij in contact komen en horen, dat mede op basis van de vondst van 'hun' wilde kat een wetenschappelijk artikel in voorbereiding is over wilde katten in Nederland. Onder voorwaarde van anonimiteit vertellen zij hun verhaal en verlenen zij hun medewerking om de noodzakelijke data te verifiëren. De foto's van hun 'wilde huiskat' maken het mogelijk de vachttekening te vergelijken met die van de verdoofde wilde kat op de onderzoekstafel. Onmiskenbaar hetzelfde dier.

De wilde kat op een leeftijd van drie maanden. Het contrast in de vachttekening is al vervaagd. De dikke geringde staart met de stompe zwarte punt is een van de belangrijkste kenmerken.

De onopzettelijk ingevoerde wilde kat in zijn pleeghuis, met de even oude huiskat (4 1/2 maand). Opvallend is het formaatverschil.

Verder lezen?

- Canters, K.J., J.B.M.Thissen, M.A.J. van Diepenbeek, H.A.H. Jansman & K. Goutbeek, 2006. The wildcat (*Felis silvestris*) finally recorded in the Netherlands. (Lutra 2005, 48 (2) pp 67 - 90.

Met dank aan:

- de pleegouders van de wilde kat voor hun medewerking, hun verhaal en de foto's;
- Mari de Bijl, Brabants Landschap, voor zijn alertheid en medewerking bij deze bijzondere vangst;
- Hugh Jansman, Alterra voor zijn bemiddeling bij de DNA-analyse.

Annemarie van Diepenbeek

Plevierdonk 3

5467 CT Veghel

m.v.diepenbeek@hetnet.nl

